

Aandacht voor diversiteit in burgerschapsonderwijs: context- gerelateerde opvattingen en praktijken van docenten

Işıl Sincer
Promovendus

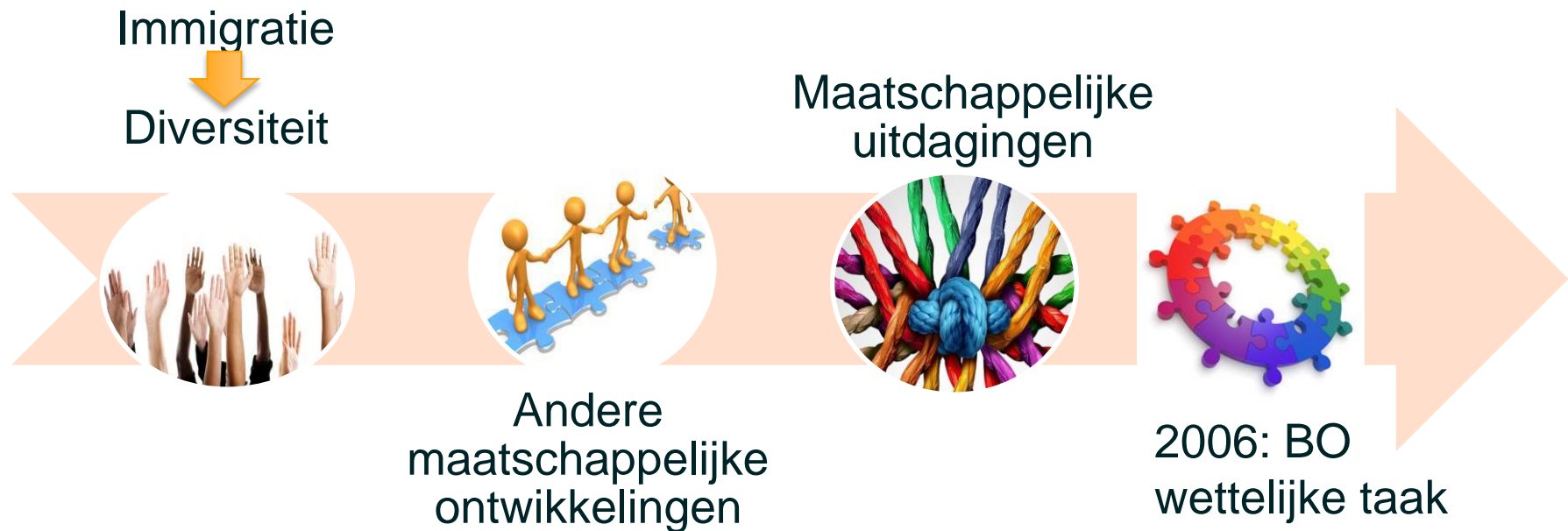
Najaarsconferentie Burgerschap in het Onderwijs
Workshop ESC-onderzoek
22 November 2017

Programma workshop

- Kennismaking (5 min)
- Presentatie onderzoek (20 min)
- Groepsgesprek (15 min)
- Vragen (5 min)

ESC – Onderzoek burgerschapsonderwijs (BO)

Nederlandse (historische) context BO

ESC – Onderzoek burgerschapsonderwijs (BO)

Aanleiding onderzoek

- Uitgangspunt Onderwijsraad (2003):
‘De bereidheid en het vermogen deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren.’
- Expliciet onderdeel BO: leren omgaan met diversiteit
- Vrijheid invulling en aanpak burgerschapsonderwijs (artikel 23 Grondwet)
- **Gegeven deze vrijheid: hoe geven scholen invulling aan het *onderwijzen van omgaan met diversiteit*, als onderdeel van BO?**

The logo of Erasmus University, featuring a stylized signature of the name 'Erasmus' in a cursive font.

Theoretische achtergrond: context-gerelateerde BO-benaderingen

- Context van invloed op onderwijspraktijken, opvattingen en houdingen van docenten t.o.v. leerlingen (zie Stevens, 2007; van Maele & van Houtte, 2011)
- BO conceptualiseringen betreffende contextuele schoolkenmerken

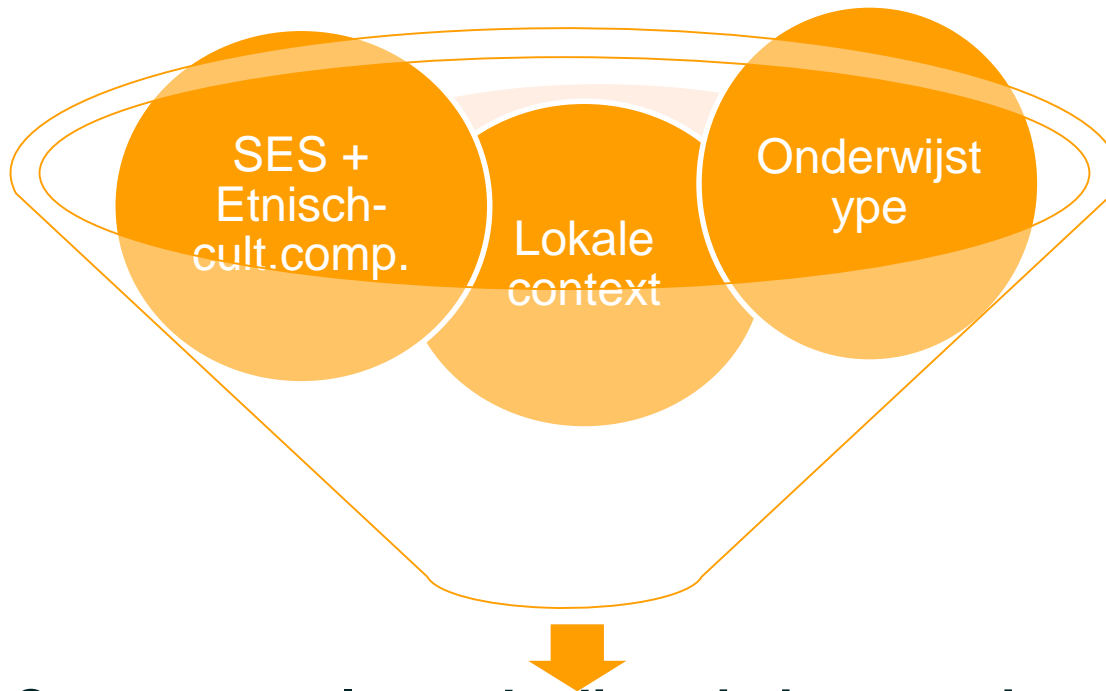
Contextuele factor	Onderzoeken
Onderwijstype	Leenders, Veugelers & De Kat (2008); Ten Dam & Volman (2003); Ten Dam & Volman (2007)
Socio-economische achtergrond leerlingen	Ho (2012); Goren & Yemini (2017); Wood (2014)

The Erasmus logo, featuring a stylized, handwritten-style signature of the name 'Erasmus' in black ink.

Doel huidig onderzoek

Uitbreiden lijn van eerdere onderzoeken:

- a) Onderzoek naar **rol van schoolcontext** in het onderwijzen van omgaan met **diversiteit**, als onderdeel van BO
- b) Aanvullende focus: etnisch-culturele leerlingsamenstelling & lokale context

Context-gerelateerde diversiteitsopvattingen en praktijken van docenten in het kader van BO

Ezafus

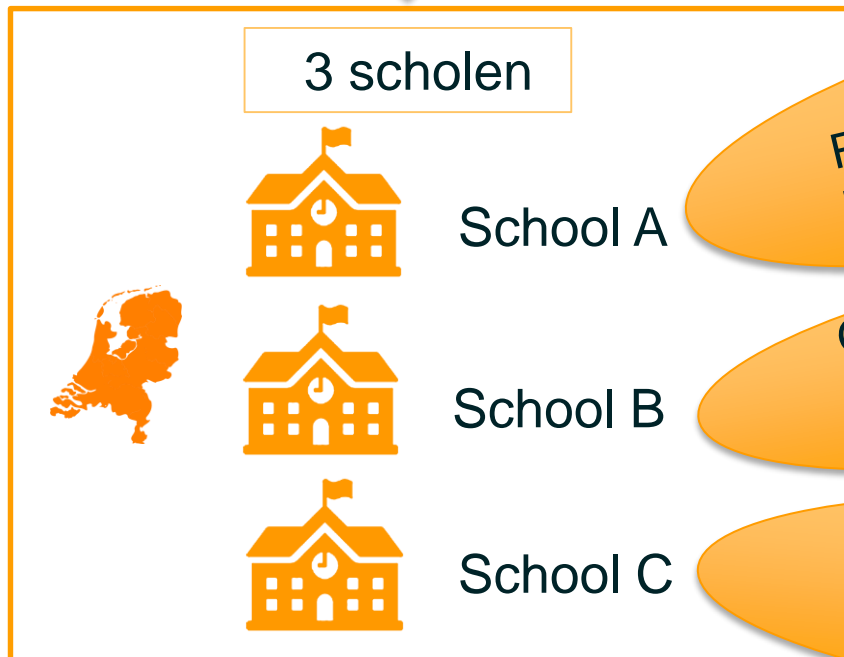
Onderzoeksvragen:

Op welke manier speelt de schoolcontext een rol in de opvattingen en praktijken van docenten in het voortgezet onderwijs als het gaat om leerlingen leren omgaan met diversiteit?

- Wat zijn de algemene BO opvattingen en praktijken van docenten?
- Wat zijn de percepties van docenten over hun leerlingen als het gaat om functioneren op het vlak van burgerschap en diversiteit?
- Wat voor diversiteitsgerelateerde activiteiten worden er binnen en buiten de klas aangeboden?

Methode

Semi-gestructureerde interviews

Ruraal; etnisch Nederlands;
lage SES, vmbo

Grote, diverse stad; diverse
ll.pop., lage SES; alle typen
onderwijs

Grote, diverse stad;
gemengde ll.pop.; hoge SES;
tweetalig ond. (havo + vwo)

Bevindingen

School A

BO activiteiten op het gebied van diversiteit	Inhoud
a) Mens- en maatschappijvakken	<ul style="list-style-type: none">- Diversiteitsgerelateerde onderwerpen worden besproken- Docenten vertonen variatie in hun interpretatie en belang dat ze hechten aan onderwijzen van diversiteit
b) Klassenuitjes naar Nederlandse steden en Europese reizen/uitwisselingen	<ul style="list-style-type: none">- Voornamelijk benaderd vanuit perspectief van toekomstig onderwijs/beroep van leerlingen
c) Bespreken van nieuws/actualiteiten in de klas	<ul style="list-style-type: none">- Gevoelige onderwerpen m.b.t. diversiteit in NL en andere wereldwijde actualiteiten- Af en toe stereotype uitlatingen van leerlingen

Bevindingen

School B

BO activiteiten op het gebied van diversiteit	Inhoud
a) Bespreken nieuws/actualiteiten	<ul style="list-style-type: none">- Diversiteitsgerelateerde onderwerpen worden besproken- Af en toe tegengestelde meningen- Diversiteit is een natuurlijk fenomeen
b) Benutten van samenstelling leerlingpopulatie	<ul style="list-style-type: none">- Meerdere perspectieven;<ul style="list-style-type: none">▪ Niet noodzakelijk om iets met samenstelling leerlingpopulatie te doen▪ Diversiteit in leerlingpopulatie faciliteert onderwijspraktijken

Bevindingen

School C

BO activiteiten op het gebied van diversiteit	Inhoud
a) Lange- en korte afstandsreizen	<ul style="list-style-type: none">- Veel internationale (uitwisselings)reizen- Verplichte internationale stage- Doel: bewustzijn creëren over eigen bevoorrechte positie
b) Bespreken actualiteiten/gevoelige onderwerpen	<ul style="list-style-type: none">- Onderwerpen diversiteit besproken in verschillende lessen
c) Benutten van samenstelling leerlingpopulatie	<ul style="list-style-type: none">- Persoonlijke achtergronden besproken tijdens mentorlessen- Wens meer inclusieve school te zijn

Conclusie & Discussie

- Presentatie van deel van onderzoek
- Bevindingen: lespraktijken van docenten m.b.t. diversiteit inderdaad gedeeltelijk context-gerelateerd
- Opvallend: non-kritische houding docenten t.o.v. diversiteit
- Implicatie van studie:

meer deliberatie gewenst tussen verschillende geledingen op scholen, aangaande BO visies en praktijken m.b.t. diversiteit

Groepsgesprek

- a) Hoe ziet uw eigen burgerschapsonderwijs er uit (algemeen en specifiek gericht op diversiteit)?
- b) Hoe ziet uw schoolcontext er uit?
 - SES compositie
 - Etnisch-culturele compositie
 - Lokale context/urbanisatiegraad
 - Schooltype
- c) Ziet u verbanden tussen punt a en b, en zo ja: welke?

Vragen?

Erasmus

Dank voor uw aandacht!

Voor meer informatie over het onderzoek:

Işıl Sincer

sincer@essb.eur.nl

The Erasmus logo, featuring the word "Erasmus" in a stylized, cursive script.